

1. Varhaiskasvatuksen palvelualue

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka ja pedagoginen leikki. Varhaiskasvatukseen kuuluu varhaiskasvatuspalvelut päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, esiopetus ja avoimen varhaiskasvatuksen toimintana kesäleikkikikenttätoiminta sekä lasten kotihoidon tuki. Ryhmäkokojen puitteissa varhaiskasvatuksessa on järjestetty koululaisten aamutoimintaa. Varhaiskasvatuspalveluissa järjestetään alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikka kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti. Kasvatus, hoiva ja opetus järjestetään varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena vuonna 2026 on tarjota laadukasta maksutonta varhaiskasvatusta kaikille varhaiskasvatukseen haetuille lapsille. Korkea osallistumisaste mahdollistaa huoltajien työssäkäynnin ja lasten pääsyn yhteistoimintaan toisten lasten kanssa. Varhaiskasvatuksen toiminnan perustana on leikkipedagogiikka ja lasten mielenkiintoa herättävät leikkiympäristöt. Leikkiessään lapset oppivat yhteistoimintaa, uusia taitoja ja asioita. Varhaiskasvatuksessa toiminta suunnitellaan leikkialueille, joissa toteutuvat toiminnalliset tavoitteet, niin musiikin, liikunnan, taiteen, lastenkulttuurin kuin matemaattisten, kielellisten ja ympäristökasvatuksellisetkin tavoitteet. Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa toteutetaan sekä sisällä että ulkona.

Varhaiskasvatusta kehitetään ProVaka toimintamallin mukaisesti, jossa tavoitteena on kehittää aikuisten toimintamalleja, joilla voidaan rakentaa lasten sosiaalisia taitoja johdonmukaisesti tukevaa toimintakulttuuria. Kehittämistyötä tehdään yhdessä perusopetuksen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatusta kehitetään Lapsiystävällisen kunnan toimintaperiaatteiden mukaan yhä enemmän osallisuutta huomioivaan suuntaan. Käytäntöjen kehittäminen vahvistaa inklusiivista, kaikille yhteistä varhaiskasvatusta hyödyntämällä varhaiskasvatuksen omia resursseja ja henkilökunnan ammatillista osaamista. Sisäistämällä uusia toimintatapoja kunnan työntekijät pystyvät toimimaan moninaisessa yhteisössä, jossa tuotetaan palvelut yhdenvertaisesti kaikille kuntalaisille. Toimintaa arvioidaan Kansallisen arviointikeskuksen (Karvin) varhaiskasvatuksen laadun arviointimittareilla osallistumalla valtakunnallisiin ja kuntatasoisiin arviointeihin. Lisäksi toimintaa arvioidaan tuen vaikuttavuuden keskusteluilla ja asiakastyytyväisyyskyselyin. Jokaisen lapsen kanssa keskustellaan kuvakortein toiminnasta, jolloin lapset itse arvioivat toimintaa lapsille soveltuvalla tavalla.

Määrärahat ja tuloarviot

Varhaiskasvatuksen	palvelualue	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot		196 003	87 000	70 000	70 000	70 000	0
Toimintakulut		-3 529 468	-3 518 514	-3 726 500	-3 726 500	-3 726 500	0
Toimintakate (Netto)		-3 333 465	-3 431 514	-3 656 500	-3 656 500	-3 656 500	0
Poistot ja arvonalentumiset		-1 773	-9 129	-9 129	-9 039	-6 360	0
Suoritteet							

	TP 2024	TP 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Lasten määrä varhaiskasvatuksessa	228	228	230	240	240	240
Esioppilaiden määrä	52	41	45	49	49	31
Perhepäivähoidon paikat	34	28	28	24	24	24
Päiväkotipaikat	215	216	228	228	228	228
Kesäleikkikenttätoiminta toimintapäivät	14	18	20	20	20	20

Perustelut

Toiminnalliset muutokset

Vuoden 2023 elokuusta alkaen tammelalaisilta ei ole peritty varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja lainkaan. Varhaiskasvatuksen käyttö on lisääntynyt ja lapsiperheiden kuntaan muutto virkistynyt. Myös valtakunnallisesti havaittu suunta pienten alle kolmevuotiaiden lasten lisääntyneestä varhaiskasvatuksen tarpeesta on kasvanut kunnassamme. Kuntaan on viime vuosina perustettu kolme uutta alle kolmevuotiaiden ryhmää, ja edelleen on painetta uuden ryhmän perustamiselle. Uuden ryhmän perustamiselle ei ollut mahdollisuutta talousarvioraamissa, ja tämä voi aiheuttaa ryhmäkokojen kasvua ja ikäjakauman laajentumista nykyisiin ryhmiin. Toisaalta varhaiskasvatuksen osa-aikainen käyttö tuo väljyyttä lapsiryhmiin, jolloin ryhmässä voi olla kirjoilla useampia lapsia, mutta he ovat läsnä eriaikaisesti. Perhepäivähoitajien määrä on kunnassa vähentynyt ja uusien perhepäivähoitajien saatavuus on heikkoa. Päiväkotitilat vaativat lähivuosina peruskorjausta, joten harkittavaksi jää uuden päiväkodin rakentaminen keskustan alueelle tai uutena siipenä Harmonian yhtenäiskoulun yhteyteen. Lisäksi Papinsillan uuden asuinalueen vaikutus varhaiskasvatuksen palveluntarpeeseen on huomioitava. Yhtenä Pohjois-Tammelan lähipalvelumahdollisuuksia kasvattavana tekijänä ja perheiden sujuvan arjen mahdollistajana on varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelu Teuron koulun yhteyteen. Yhteistyö mahdollistaisi joustavan esi- ja alkuopetuksen 6-8-vuotiaille Teurolla sekä yhtenäiset esiopetuskuljetukset koulun kanssa. Lisäksi koululla olisi mahdollisuus järjestää koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koulun ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä.

Valtakunnallisten hankkeiden määrä on vähentynyt merkittävästi, mikä vaikuttaa kehittämistoiminnan järjestämiseen taloudellisesti. Tällä hetkellä kehittämistoiminta järjestetään kunnan oman käyttötalouden turvin.

Lasten ja henkilöstön sairauspoissaoloja on paljon ja niitä pyritään ennalta ehkäisemään parantamalla sisäilman laatua. Osassa päiväkoteja, etenkin pienempien lasten ryhmissä, on käytössä laitteita, jotka puhdistavat ilmasta bakteereita ja viruksia. Lisäksi kaikissa päiväkodeissa on desinfiointikaappi, jossa materiaalit mm. lelut, toimintavälineet, puhelimet ja kankaat saadaan desinfioidua bakteereilta ja viruksilta viidessä minuutissa. Tavoitteena on vähentää sairauspoissaolojen määrää, mikä vaikuttaa hyvinvointiin ja taloudelliseen näkymään.

Henkilöstömuutokset

Varhaiskasvatuslain muutoksen myötä 1.8.2022 varhaiserityiskasvatuksen henkilöstön määrä lisääntyi kahden ensimmäisen vuoden aikana. Palvelualueetta organisoitiin uudelleen vastaamaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tuen lisääntyviin moninaisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksessa työskentelee suhdeluvun mukaisen henkilöstön lisäksi pedagogisen tuen asiantuntijoita (erityisopettajat, pedagoginen asiantuntija, sosionomi ja englannin opettaja) sekä kasvun ja

oppimisen tuen ohjaajia (vek-lastenhoitajat). Lisäksi palkattiin varahenkilöitä sijaistamaan lapsiryhmissä suhdeluvun mukaisti henkilöstön poissaolojen ajalla.

Talousarvion 2026 laadinnassa henkilöstömenoista jouduttiin vähentämään kolme varahenkilöä, jotta talousarvio saatiin raamiin. Myöskään uusien ryhmien perustamiselle ei ole pystytty varaamaan henkilöstöä lisää. Varhaiskasvatukseen jää enää yhdet varahenkilöt jokaiseen päiväkotiin. Suunta on huolestuttava, koska nykytilanteessa varahenkilöiden lisäksi on palkattu lisähenkilöstöä sijaistarpeisiin. Henkilöstömäärärahan vähentäminen voi lisätä työntekijöiden sairauspoissaoloa ja vaikuttaa työhyvinvointiin, toisaalta myös toiminta voi tulla tehokkaammaksi. Lapsiryhmissä on jatkossa vähemmän aikuisia auttamassa ja ohjaamassa lapsia. Varhaiskasvatuksessa palkkaukset tehdään varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti. Varhaiskasvatuslaki määrää palkkaamaan henkilöstöä lapsiryhmän suhdeluvun mukaan, varautumaan riittäviin sijaistarpeisiin ja vastaamaan lasten tarpeisiin esimerkiksi lisähenkilöstöä palkkaamalla.

Investointimenot

Ei investointeja vuodelle 2026.

Palvelualueen toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2025
Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin; laadukas ja maksuton varhaiskasvatus	Riittävä varhaiskasvatuspaikkojen määrä hakijoiden tarpeen mukaan	Paikkojen määrä	Paikkoja 244 Lapsia 0-6v väestötietojen mukaan 287.	Paikkoja 256 (tarve 1-4v ryhmälle)
Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin; maksuton varhaiskasvatus, korkea osallistumisaste (lapsia varhaiskasvatuksessa %)	Varhaiskasvatuspaikkojen ikäjakaumien tarkastelu. Yhteistyö srk kerhojen kanssa.	Osallistumisaste	6v 97 % 5v 98 % 4v 96 % 3v 92 % 2v 84 % 1v 60 %	5-6v 100 % 3-4v 100 % 2v 85 % 1v 50 %
Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin; laadukas varhaiskasvatus, monitahoinen laadun arviointi	Arviointi -kansallinen -kuntatasoinen Asiakastyytyväisyyskysely	Karvin laatumittari	Asiakastyytyväisyyskysely ja henkilöstön arvioinnit (Karvi ja tuen vaikuttavuus)	Erinomainen

Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin, laadukas varhaiskasvatus, ProVakan mukaisen toimintakulttuurin kehittäminen mm. vuorovaikutustaidot ja palautteen antaminen	Toiminta-kulttuurin kehittäminen ProVaka mukaisesti (pph:ssa Piki-materiaali)	ProVaka toiminta-ohjelman mukaiset mittarit ja arvioinnit	Kaikki päiväkodit mukana kehittämistyössä, Sisällöt vielä vaihtelevat	Yhdenvertaista kaikissa päiväkodeissa 100 %
--	---	---	---	--

Lapsiystävällinen kunta

Tammela on vuodesta 2016 saakka ollut mukana Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttamisessa, jossa lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti kunnan asukkaina ja heidät otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Tammelan toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan marraskuussa 2025. Tämän jälkeen toteutetaan nykytilan arviointi ja asetetaan uudet toiminnalliset tavoitteet.

Lapsiystävällisen kunnan toiminnallisina tavoitteita kunnassamme on: Lapsen oikeuksien tunnetuksi tekeminen, lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen, kiusaamisen ehkäisy, kulttuuritietämyksellisesti arvokkaiden kohteiden tunnettavuuden lisääminen sekä lasten harrastusmahdollisuuksien lisääminen. Kuntaan on laadittu perehdytysmateriaalia Lapsiystävällinen kunta työhön ja Lapsen oikeuksiin. Palvelualueilla on lasten osallisuutta lisääviä osallisuusagentteja. Kiusaamisen ehkäisemiseen on puututtu kehittämällä toimintamalleja mm. ProKoulu ja ProVaka sekä kiusaamisen ehkäisemisen lahjoitusrahoituksen turvin. Lasten mahdollisuutta harrastaa on lisätty harrastamisen Suomenmallin mukaisesti. Varhaiskasvatusyksiköt ja koulut vierailevat Tammelan kulttuurikohteissa lisäten lasten tietämystä omasta kunnastaan. Lapsiystävällinen kunta työ muotoutuu palvelualueiden yhteistyössä kattuen kaikki toimialat.